

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt

Sändlista

Överklagan

Härmed överklagas beslutet fattat av Länsstyrelsen i Stockholm med diarienummer 535-43890-2017 avseende anläggande av våtmark, Bergshamra 3:1, Solna kommun. Datum för beslutet var 2018-10-31.

Brf Brunnsviken (föreningen) äger fastigheten Vetet 1 omedelbart intill Bergshamra 3:1 som idag är en fårhage vari våtmarken ska anläggas.

Överklagan motiveras av följande skäl, vilka också fördjupas i bilaga 1:

1. Det föreligger en uppenbar risk för tvist efter skador på föreningens byggnader och ledningar uppkomna av markrörelser vid omfattande grävarbeten, muddring och tunga transporter som en nyanläggning orsakar.
2. Beslutet om vattenverksamhet värnar inte Nationalstadsparken och bryter mot bestämmelserna i 4 kap. 7 § i Miljöbalken.
3. Beslutet om vattenverksamhet har inte tillräckligt beaktat behovet av att säkerhetsanordningen ger ett tillräckligt skydd mot olyckor med barn, särskilt då lekplatser finns i omedelbart närhet.
4. Med kännedom om innehållet i de kraftiga miljöföroreningarna som tidigare påträffats, och därmed risken för omfattande miljöpåverkan, är det ytterst otillfredsställande att Länsstyrelsen inte samtidigt kräver skyddsåtgärder för att gift inte ska förorena den nyanlagda våtmarken.
5. Myggproblemet inte tagits på allvar vilket innebär en överhängande risk att detta problem kommer att kraftigt förvärras och då utgöra en mycket stor olägenhet för de boende i området samt för de många människor som idag använder området för rekreation.
6. Det finns ingen aktuell projektplan där syfte och mål med den nyanlagda våtmarken framgår, inte heller någon adekvat inventering.
7. Vattenytan kan bli mer än 5 000 m², utredningen, vattenflöden och skisser är bristfälliga vilket gör att ett övervägande bör ske om tillståndsplikt krävs.
8. Det finns ingen skötselplan upprättad vid beslutstillfället vilket torde vara ett rimligt krav vid en så pass omfattande anläggning. En skötsel av våtmark är en mycket extensiv och innefattar framför allt bete och/eller slåtter.
9. Ansvarsfrågan är fortsatt ytterst oklar i detta projekt och därmed kan inte ansvar utkrävas om anläggningen på något sätt inte utfaller som det planerats, barn förolyckas i vattnet, miljögifter skadar människor och miljö, budget inte hålls etc.

10. Byggnadsnämnden och Länsstyrelsen har inte fattat beslut grundat på samma underlag och således heller inte på samma anläggning.
11. Byggnadsnämnden ska underrätta grannar med gemensam tomtgräns, så kallade rågrannar, och ge dem tillfälle att yttra sig över ansökan. Så har inte skett.
12. Jävsförhållandet är oklara och måste klarläggas. Är det en rimlig och rättssäker svensk ordning mellan å ena sidan kända sakägarna och boende som berörs, och å andra sidan handläggare vid två myndigheter där den ena är sökande och den andra är beslutande?
13. Kommunfullmäktige har fastställt styrande dokument som innebär att Solna kommuns kommunikation ska stimulera till dialog och delaktighet. Så har inte skett. Länsstyrelsen har negligerat den bristande informationen till allmänheten vilket inte bidrar till projektets syfte.

Naturligtvis vill medborgare värna miljö och vattenkvalitet i Brunnsviken men också att förtroendet för kommunen, och Länsstyrelsen, upprätthålls. Ett långsiktigt avsevärt bättre sätt att förbättra närmiljön, skapa engagemang och väcka allmänhetens intresse för natur är att visa delaktighet och öppenhet från kommunens sida.

Föreningens grundläggande ställningstagande från tidigare brev kvarstår, nämligen

- Att föreliggande beslut om anmälan om vattenverksamhet ska upphävas och återremitteras.
- Att Solna kommun ska avkrävas en samlad och entydig beskrivning av all planerad vattenverksamhet i området. Syftet är att kunna bedöma verksamhetens art, omfattning, miljöeffekter och påverkan på närliggande fastigheter. Denna beskrivning ska sändas till samtliga berörda fastighetsägare och allmänheten ska informeras med krav på *tydlighet, delaktighet och öppenhet* där medborgare ska ges goda möjligheter att påverka sin närmiljö.
- Att Solna kommun avkrävs samråd om förändringar som berör närområdet med eventuella framtida våtmarker och dagvattendammar.

Om kommunen och/eller Länsstyrelsen önskar mer underlag inför kommande verksamhet kommer Brf Brunnsviken att bidra med sådant, givet att tid ges för nödvändig styrelseberedning och beslut inom föreningen.

Med vänlig hälsning

Lars-Åke Hansson

Ordförande i Brf Brunnsviken

Sändlista

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt

Box 69

131 07 Nacka

mmd.nacka@dom.se

Som orientering

Medlemmar i Brf Brunnsviken

Brf Kornet i Bergshamra

Övriga bostadsrättsföreningar i Bergshamra

Rikard Höse och Sara Åsbrink, Bergshamra

Föreningen Kulturlandskaparna i Stockholms län, Solna

Bergshamra koloniförening

Länsstyrelsen i Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, stockholm@lansstyrelsen.se

Bilaga

1. Fördjupade motiv till överklagan.

Bilaga 1 Fördjupade motiv till överklagan

1 Tvist efter skador

Det föreligger en uppenbar risk för tvist efter skador på föreningens byggnader och ledningar uppkomna av markrörelser vid omfattande grävarbeten, muddring och tunga transporter som en ny-anläggning orsakar. Föreningen har tidigare krävt, och kräver fortsatt, att Solna kommun ska låta utföra erforderliga besiktningar av byggnaderna innan och efter grävning vilket är praxis samt att Solna ställer ut garantier innan eventuella arbeten får inledas. Kommunen vägrar utföra detta av kostnadsskäl. Föreningens har ett taxeringsvärde på 169 mnkr.

Ingen namngiven källa och skriftlig dokumentation anges till påståenden om risknivån för skador, vilket innebär att källans trovärdighet kan ifrågasättas eftersom den inte kan verifieras. Noterbart är också att kommunen inte förhört sig om var föreningens avloppsledning är placerade, djup, omfattning och status. Detta innebär en icke försumbar risk för att avloppsvatten kan komma att läcka ut och därmed förorena eller på annat sätt menligt påverka vattenområden, marken eller grundvattnet. Detta skulle innebära miljöfarlig verksamhet.

En förutsättning för att en vattenverksamhet kan hanteras som en anmälan är att det inte har någon påverkan på närliggande fastighet och att denna påverkan inte är föremål för tvist.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett.

2 Värna Nationalstadsparken

Fastigheten Bergshamra 3:1 är belägen inom Nationalstadsparken.

Det bör särskilt påpekas att området Bergshamra 3:1 ursprungligen inte är en befintlig våtmark. Bergshamra och Tivoli har fram till 1980-talet präglats av jordbruk och trädgårdsnäring. På flygfotografier från 1960-talet syns följaktligen ingen våtmark där. I modern tid har människor i trakten kämpat för att göra marken odlingsbar. Det har skett bland annat genom dikning. Kartor från 1800-talet visar tydligt på de diken som kontinuerligt förbättrat odlingsbetingelserna. Kartan från 1908 av kommissionslantmätare Konrad Janssons betecknar det aktuella området som åker. När föreningen bildades för 30 år sedan var området en äng. 1996 började får beta i hagen alldeles söder om föreningen. Varje år från och med maj månad var marken så pass torr att bete kunde ske ända ner till skogskanten. Vissa år har också kor betat i hagen. Den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken (antagen av kommunfullmäktige i december 2008) anger ingen våtmark i Tivoli. Vattensamling i del av hagen har uppstått beroende på ett tidigare, av kommunen, felkonstruerat dike.

Enligt 4 kap. 7§ Miljöbalken: "Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas." Här planeras nu ett mycket stort ingrepp i och en total omvandling av det historiska landskapet.

Nyanläggningen av våtmark kan vidare inte betraktas som en tillfällig åtgärd då 1 000 m³ jord och lera ska grävas ur hagen.

Det kan i sammanhanget noteras att kommunens "Anmälan om vattenverksamhet" till länsstyrelsen den 18 oktober 2017 inte omfattar verksamheterna eller åtgärderna "Grävning, schaktning och muddring". En beviljad sådan ansökan kan därför inte omfatta just grävning, schaktning och muddring. Anmälningshandlingarna 2017-10-18 som åberopas i beslutet 2018-10-31 överensstämmer inte med beslutskartan i bilaga 1, inte minst skiljer sig dikesdragningen kraftigt åt.

De befintliga fårhagarna utgör ett mycket passande och uppskattat inslag i området av både barn och vuxna som besöker hagarna och fåren. Hagarna får också anses utgöra ett långt mer passande inslag i området med tanke på det historiska landskapet än dammar och våtmark.

Figur 1: Fotot är taget mot fårhagen (av byggnadsnämnden benämnt *koloniområde* respektive av projektet *våtmark*) och rakt söderut från balkongerna i Brf Brunnsviken.

Beslutet om vattenverksamhet bryter således mot bestämmelserna i 4 kap. 7 § i Miljöbalken.

3 Säkerhet för barn

Drunkning är den vanligaste dödsorsaken för barn mellan 1 och 6 år. De flesta olyckor sker på badplatsen, i en pool eller damm nära hemmet. De yngre förskolebarnen drunknade i grunda trädgårdsdammar medan de äldre förskolebarnen huvudsakligen drunknade i bevattnings- och fiskdammar. Enligt angivna uppgifter har barnen ofta varit obehövligt kort tid. I nästan samtliga fall har vattnet varit på en granntomt eller en plats där man varit på tillfälligt besök, således sällan på den egna tomten (MSB, En reproperspektiv studie över barn som drunknat i Sverige 1998-2007).

Den nyanlagda våtmarken planeras ligga i närheten av en nyanlagd stor och populär lekplats liksom en sedan länge etablerad lekplats på förenings tomt, endast ett tiotal meter bort. I kombination med att många barnfamiljer bor i området innebär detta en utomordentligt djup oro över riskerna med dammar och våt/sankmark, inte minst under vintertid med mörker, snö och is. Avståndet till pulkabackens slut och den nyanlagda våtmarken blir också det ett tiotal meter. Det finns för övrigt inget hindrande dike vid snö emellan våtmarken och pulkabacken som Länsstyrelsen felaktigt påstår. Mellan nämnda lekplatser och en nyanlagd damm i våtmarken finns inget dike (om nu ett dike överhuvudtaget skulle betraktas som ett skydd).

Barnsäkerhetsrådet som består av elva myndigheter skriver att den som äger en damm ska enligt lag ordna de säkerhetsanordningar som behövs för att undvika barnolyckor. Undantag görs endast om vattendjupet är mindre än 20 centimeter.

Brunnar, bassänger och liknande anläggningar skall vara försedda med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningarnas belägenhet och beskaffenhet. Behovet av att säkerhetsanordningen ger ett tillräckligt skydd mot olyckor med barn skall särskilt beaktas. Anläggningens ägare eller den som till följd av nyttjanderättsavtal eller på någon annan grund är i ägarens ställe ansvarar för att anläggningen är försedd med nödvändiga säkerhetsanordningar. (Ordningslagen 3 kap. 5§)

Den nyanlagda dammen i våtmarker planeras ha två djupschakt på en meter. Vid lågt vattenstånd är avståndet från dammens kant till schaktet då endast 5 meter med en trolig lerig och dyg sjöbotten lutandes brant nedåt vilket kan innebära en halkrisk ner i schaktet och också stora problem för barn att komma upp igen. Särskilt besvärligt skulle det dessutom vara om det samtidigt är mörkt, kallt och med tunn is och snö.

Beslutet om vattenverksamhet har inte tillräckligt beaktat behovet av att säkerhetsanordningen ger ett tillräckligt skydd mot olyckor med barn, särskilt då lekplatser finns i omedelbart närhet.

4 Hög risk för förekomst av gift i marken

Arbete med den nyanlagda våtmarken innebär betydande grävningar då 1 000 m³ jord och lera planeras att grävas upp, muddring genomförs och mängden med schaktmassor transporteras. Detta innebär en påtaglig förändring och omfattande konsekvenser med skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön om gift påträffas i marken eller läcker ut.

Bakgrunden och skäl till den höga sannolikheten för gift i marken är tidigare verksamhet i området. 1997 gjordes en sanering i viken och strandområdet intill planerad våtmarksanläggning eller cirka 100 meter sydost om Växtskyddsanstaltens byggnad. Ett stort antal tunnor, nedgrävda på olika djup, med gift grävdes då upp och fraktade bort.

I Solna kommun finns 458 objekt med potentiellt förorenad mark. Bland alla de fastigheter i prioriteringslistan för miljöskyddstillsyn, vilka anses viktigast att rikta tillsynsinsatser mot, ingår Bergshamra 3:1 bland de fem översta. På fastigheten har Statens växtskyddsanstalt legat, där

arbetades bland annat under många år med framställning av bekämpningsmedel. På platsen hanterades ämnen som DDT, lindan, kvicksilver och klorbensener. Föroreningarnas farlighet bedöms som hög och spridningsförutsättningarna bedöms höga de med, särskilt till närrecipienten (Brunnsviken). Här gjordes en viss sanering för tjugo år sedan med åtgärder och undersökningar gjordes inte på hela fastigheten och risken finns därmed att rester med hög farlighet från verksamheten finns kvar i marken.

Enligt miljöbalkens underrättelseskyldighet ska fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening på en fastighet och föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (10 kap 11 §). Det gäller även i de fall området tidigare ansetts förorenat. Efter det att man upptäckt en förorening behövs det ofta vidare undersökningar i området. Vid bedömning av föroreningssituationen och föroreningsspridningen måste man ta hänsyn till ett stort antal faktorer så som föroreningens kemiska och fysikaliska egenskaper, biologisk nedbrytning, grundvattenströmning, geologi, områdets nuvarande och kommande användning m.m. Enligt Solna kommun ska en skriftlig anmälan göras till miljö- och byggnadsförvaltningen enligt 28 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd innan avhjälpande åtgärder såsom sanering, markarbeten, schaktning eller dylikt vidtas i ett område som är förorenat. Detta gäller om åtgärder kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna och risken inte bedöms som ringa.

Underlaget från Solna till Länsstyrelsen innehåller

- Ingen riskanalys och tillstymmelse till plan för avhjälpande åtgärder för om markförorening skulle påträffas vid grävarbeten, muddring och transporter eller under ett senare driftskede.
- Ingen underrättelse till miljö- och byggnadsförvaltningen om anläggande av våtmark.

Det finns en bekräftelse på fullgjord underrättelseskyldighet angående förorenat område som avser anläggande av *dagvattendamm* på Tivoliudden, vilket således inte är det samma som aktuell *våtmark*. Solnas handläggare har varit tydlig med att skilja på projektet att anlägga dagvattendammar och projektet att anlägga våtmark.

Solna lät utföra en markundersökning av delar av området som redovisades i januari 2018 vilken menar:

Det bör påpekas att föreliggande miljötekniska markundersökning var av översiktlig karaktär och eftersom spårhalter av pesticider kunde detekteras kan det inte uteslutas att bekämpningsmedel kan återfinnas i jordmaterialet i andra delar av undersökningsområdet till följd av den historiska verksamheten i området.

Inga mätpunkter har gjorts i närheten av området där det stora antalet gifttunnorna upptäcktes för 20 år sedan. Den närmaste provpunkten 2018 har provat och analysera jord ned till ett djup av endast 3 dm.

Länsstyrelsen har insett att det kan finnas risk för föroreningar i marken men de skyddsåtgärder som krävs ställs i beslutet avser endast byggskedet och endast att förorenat vatten inte når Brunnsviken. Med kännedom om innehållet i de kraftiga miljöföroreningarna, vårdslösheten i nedgrävning av

gifttunnor som tidigare påträffats och därmed risken för omfattande miljöpåverkan är det ytterst otillfredsställande att Länsstyrelsen inte samtidigt kräver

- skyddsåtgärder under driftskedet
- skyddsåtgärder för att gift inte ska förorena den nyanlagda våtmarken.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett.

5 Myggproblem

Det finns ett betydande och ökande myggproblem i aktuell del av Bergshamra. En våtmark med en stillastående och träskliknande miljö innebär att fler mygg kommer att drabba människor och djur i omgivningen. Vi har redan nu, med stadens bristande utdikning, drabbat av översvämningsmyggor vilka är synnerligen aggressiva stickmyggor som också är aktiva mitt på dagen. Flera generationer översvämningsmyggor utvecklas under en sommar och kan orsaka enormt stora och omfattande stickmyggproblem över lång tid. Dessa aggressiva stickmyggor skyr inte sol och de är aktiva mitt på dagen.

Naturvårdsverket skriver:

Översvämningsmygg gynnas när hävden upphör och diken växer igen. På hävdade (betade och slagna) gräsmarker finns betydligt färre mygglarver än på marker som inte betas eller slås. Det gäller under översvämningar både i samband med vårflod och sommarregn. Hävd verkar ha störst effekt på näringsrika gräsmarker med mycket tuvor.

Underlaget från Solna innehåller

1. Ingen riskanalys och plan för om myggproblem kraftigt skulle förvärras då den nyanlagda våtmarken är färdig. Handlar det då om biologisk eller kemisk bekämpning torde detta vara i strid mot andra organismers livsbetingelser.
2. Ingen skötselplan för driftskedet där det borde framgå hur hävd ska genomföras och de årliga kostnaderna som är förknippade med driften och hävden.
3. Ingen beskrivning hur vattenflöden och nivåer är antagna eller beräknade kopplade till vårflod och sommarregn med tillhörande risker för översvämningar och en ökad förekomst av mygg.

Myggproblemet inte tagits på allvar vilket innebär en överhängande risk att detta problem kommer att förvärras kraftigt och då utgöra en mycket stor olägenhet för de boende i området samt för de många människor som idag använder området för rekreation.

Beslutet om vattenverksamhet är alltså grundad på ett ofullständigt underlag med en otillräckligt genomförd analys och åtgärdsplan.

6 Inget syfte och mål med anläggningen

Det finns ingen aktuell projektplan där syfte och mål med den nyanlagda våtmarken framgår. I en gammal plan från 2017 framgår t ex att projektet ska uppnå god vattenstatus i Brunnsviken genom att rena dagvatten innan det släpps ut i Brunnsviken samt att förbättra allmänhetens möjlighet att komma nära en våtmark och väcka intresse för natur.

Det första syftet stämmer överhuvudtaget inte då ingen rening vatten till Brunnsviken ingår i projektet. Att allmänheten möjlighet att komma när en våtmark kan vara tyvärr vara sant då det inte finns några skyddsåtgärder för barn med ökad risk för olyckor som följd. Slutligen ska projektet väcka intresse för natur, vilket torde innebära att allmänheten ges information och delaktighet något som totalt saknas inom ramen för detta projekt.

Det syfte som Länsstyrelsen hävdar för vattenverksamheten överensstämmer inte med Solna kommuns anmälan om vattenverksamhet den 18 oktober 2017 och kan därför närmast beaktas som en efterkonstruktion.

Genom att veta status i dagsläget kan en skillnadsanalys göras om ett antal år för att se eventuella förbättringar och om målen nås. I juli 2016 gjordes en inventering då "...minst en ung groda sågs, kring 3-4 cm lång, vilket tyder på att det var en fjolårsunge", det framgår vidare i en bildtext att man fann "en groda, möjligen en åkergroda". Någon annan inventering har inte presenterats.

Det torde vara svårt att, på denna grund, konstatera om mål med ökad mångfald uppnås.

Intressant är Länsstyrelsens bedömning att planerad vattenverksamhet inte innebär någon miljöpåverkan av betydelse på vattenområdet.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett.

7 Oklar beskrivning av anläggningen och ansökan

Det finns inte någon samlad och entydig beskrivning av planerad vattenverksamhet. Vattenflöden och årstidsvariationer betydelse framgår inte. I den ritning som Länsstyrelsen använt som beslutsunderlag (enligt beslutet bilaga 1) framgår att vattenområdet överstiger 3 000 m². Om vattenverksamheten även inkluderar

- de diken och pölar som idag finns och som planeras fyllas igen
- det dike på 160 meter (A-D) som ska åtgärdas/rensas

ökar arean som verksamheten berör ännu mer.

Dessutom ska ängsmarken ner mot vattenytan luta så pass svagt att en måttlig höjning av vattennivå på endast 2-3 dm innebär att vattenytan kan bli mer än 5 000 m². Solna har tidigare skrivit "Våtmarken kommer att ha högre vattenstånd vid snösmältning och under nederbördsrika perioder."

Anmälningsplikt råder för anläggande av våtmark upp till vattenområdets area 3 000 m², över detta krävs tillståndsansökan. Likaså om bottenarea överstiger 500 m² för grävning, schaktning, muddring med mera i ett vattendrag (jämför begreppet "befintlig våtmark"). Om det inte är ett vattendrag/

befintlig våtmark är gränsen för bottenarean istället 3 000 m². Någon sådan tillståndsansökan finns inte för det som Länsstyrelsen hävdar är en befintlig våtmark. (Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. 19§).

Det är dock klart att beslutet inte omfattar de dagvattendammar som kommun planera att anlägga i anslutning till våtmarken. Dessa dammar syftet till att förbättra vattenkvalitén i Brunnsviken, något som våtmarken inte syftar till. En mer rimlig syn på allt detta vore att våtmark och dammar med gemensamt vattenflöde betraktade som en helhet. Skälet att inte beskriva grundläggande och gemensam vattenverksamhet i området kan antas vara rent budgettekniska med olika möjligheter till ekonomiskt bidrag och/eller att slippa genomföra en tillståndsprövning genom att dela upp vattenverksamheten i tillräckligt små projekt.

Anmälan från 2017 från Solna till Länsstyrelsen avser inte grävning, schaktning, omgrävning av vattendrag eller bortledning av ytvatten. Inte heller någon väg tvärs genom området nämns.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett. Dessutom bör övervägande ske om tillståndsplikt krävs.

8 Ingen skötselplan finns upprättad

Det finns ingen skötselplan upprättad vid beslutstillfället vilket torde vara ett rimligt krav vid en så pass omfattande anläggning som denna då en våtmark ska nyanläggas.

En skötsel av våtmark är en mycket extensiv och innefattar framför allt bete och/eller slåtter. Ett exempel är att översvämningssområden och åkermark runt om måste slås och eventuellt betas för att motverka tuvbildning och uppkomst av småpölar. Som tidigare nämnts kläcks stickmyggor framför allt i just tillfälliga stillastående vattensamlingar. Solna har ingen sådan skötselplan som krävs för att till exempel motverka myggor. Det kan vidare noteras att på skissen i Länsstyrelsen beslutsunderlag anges "slåtter/bete" under området markerat som ängsmark. Det är inte någonstans klarlagt vilka djur som så fall skulle beta där.

Handläggaren i Solna har vidare angett att den årliga driftskostnaden bedöms ligga på ca 10-20 000 kr. Det är knappats trovärdigt att några tusen kvadratmeter ängsmark årligen kan slås till en kostnad av endast 10-20 000 kr.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett.

9 Ingen ansvarig för projektet

Ansvarsfrågan är fortsatt ytterst oklar i detta projekt och därmed kan inte ansvar utkrävas om anläggningen på något sätt inte blir som det planerats, barn förolyckas i vattnet, miljögifter skadar människor och miljö, budget inte hålls etc.

Föreningen frågade Solna skriftligen den 17 december 2017 om vem som är ansvarig för projektet. Fem månader senare, den 9 april, svarar kommunen att ansvaret delas mellan projektledare,

avdelningschef, förvaltningschef och ansvariga politiker. Av något oklart skäl anges inte chefernas namn.

I det svar på Brf Brunnsvikens yttrande som Solnas handläggare skrev till Länsstyrelsen, daterat den 20 september 2018 framgår att ansvaret delas mellan projektledare, avdelningschef, förvaltningschef och ansvariga politiker i tekniska nämnden. Ytterst ansvarig för åtgärden är Solna stad. Noterbart är att detta svar ("underrättelsebrevet") inte sändes till Brf Brunnsviken. Även här hemlighölls ansvariga chefers namn.

Ingen av det stora antalet så kallat ansvariga som nämnts har framträtt och det kan därför inte uteslutas att handläggarens i Solna agerande inte grundas på erforderliga mandat. De "ansvariga politikerna i tekniska nämnden" har exempelvis inte haft frågan om våtmarken uppe på sina möten enligt de protokoll som offentliggjorts 2018. Nämnden har inte heller nämnt något om våtmark i sin delårsrapport till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige som behandlades i juni 2018. Slutligen saknas information helt och hållet om våtmarken i tekniska nämndens verksamhetsplan och budget för 2019 (daterat 2018-10-17). Den grundläggande frågan är då om "ansvariga politikerna i tekniska nämnden" överhuvudet kan hållas ansvarig när de inte berört frågan under året. Handläggaren i Solna påstår vidare att "Ytterst ansvarig för åtgärden är Solna stad" - på samma sätt här kan frågan ställas hur kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen kan hållas ansvarig för verksamhet som varken rapporterats eller finns nämnd i verksamhetsplaner och som på så sätt inte synliggörs för fullmäktige och styrelse.

Ansvarsutkrävande är en väsentlig del av en myndighets verksamhet, men det innebär också ett personligt ansvar där ansvaret inte ska delas mellan en hel mängd personer med konsekvens att inget reellt utkrävande kan ske.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett. Utan ett tydligt ansvarsutkrävande riskerar arbetet med våtmarken att misslyckas med allvarliga konsekvenser som följd.

10 Ingen aktuell bygglovsansökan

Handläggare vid tekniska nämnden ansökte 2017-11-02 hos byggnadsnämnden om strandskydd för att bland annat utveckla en befintlig våtmark till förmån för groddjur och salamandrar. Den beskrivning av anläggningen och den karta som bifogats ansökan stämmer inte med den beskrivning och karta som länsstyrelsen haft som beslutsunderlag. Det innebär att byggnadsnämnden och Länsstyrelsen inte fatta beslut grundat på samma underlag och således heller inte på samma anläggning.

Som konsekvens av detta måste antingen byggnadsnämnden eller Länsstyrelsen beredas möjlighet till nytt beslut grundat på identiskt underlag.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett.

11 Inget grannhörande har skett

Byggnadsnämnden är i vissa fall skyldig att informera grannar och andra berörda och ge dem en möjlighet att lämna synpunkter på ansökan. Deras yttranden utgör en del av det underlag som ligger till grund för byggnadsnämndens beslut. Byggnadsnämnden ska nämligen göra en avvägning mellan de olika enskilda intressena.

Det finns anledning att betona vikten av att reglerna om att höra grannar följs. Om reglerna inte följs upphävs beslutet om det överklagas.

Enlig Plan- och bygglagen (2010:900) 9 kap 25§:

Byggnadsnämnden ska underrätta dem som avses i 5 kap. 11 § första stycket 2 och 3 och ge dem tillfälle att yttra sig över en ansökan som avser en åtgärd som

1. innebär en avvikelse från en detaljplan eller områdesbestämmelser, eller
2. ska utföras i ett område som inte omfattas av en detaljplan, inte är reglerad i områdesbestämmelser och inte heller är en sådan åtgärd som avses i 31 a § 1.

De som ska underrättats är de kända sakägarna och de kända bostadsrättshavare, hyresgäster och boende som berörs. Till kända sakägare räknas grannar med gemensam tomtgräns, så kallade rågrannar.

Byggnadsnämnden ansvarar för att alla berörda hörs. I vissa fall har sökanden själv inhämtat yttranden från grannar och bifogat dessa till ansökan. Om det har skett ska byggnadsnämnden ändå höra de berörda. Detta eftersom det är olämpligt att sökanden själv hör berörda, bland annat av följande skäl:

- Det är svårt för sökanden att avgöra vilka som är berörda.
- Om sökanden själv hört grannarna kan inte nämnden veta om grannarna har fått se samma ritningar som sedan bifogas bygglovsansökan.
- Om åtgärden innebär en planavvikelse är det viktigt att de berörda får vetskap om vad avvikelsen är, denna information är svår för sökanden att känna till och förmedla.
- Om de berörda är negativa till åtgärden är det viktigt att nämnden får ta del av dessa synpunkter direkt och inte via den sökanden.

De som underrättats ska även få tillfälle att yttra sig. Av lagstiftningen framgår dock inte hur lång svarsfrist som krävs för att kommunikationsskyldigheten ska anses vara uppfylld. Det åligger därför byggnadsnämnden att i varje enskilt fall bestämma när ett yttrande senast ska ha kommit in till byggnadsnämnden.

Något grannhörande har inte skett. Ovanstående krav på grannhörande/underrättelser har påpekats i 27 brev hittills till byggnadsnämnden utan åtgärd.

Utredningen kan därför anses vara bristfällig och anmälningsärendet därmed vara otillräckligt utrett.

12 Risk för jäv vid beslut

Det är synnerligen anmärkningsvärt att samma myndighet både beslutar om att bevilja bidrag till våtmarken, besluta om bevilja våtmarken och utformar skötselplan för våtmarken. Att projektet om våtmark tillkommit i dialog mellan Solna kommun och Länsstyrelsen framgår i det mail den 18 oktober 2017 från Solna till Länsstyrelsen där anmälan om vattenverksamhet bifogades.

Det finns ett avtal, daterat 2017-07-03, mellan Länsstyrelsen i Stockholm och Solna kommun som handlar om utveckling av våtmark vid Tivolihalvön. Avtalet visar på den mycket täta kontakten mellan myndigheten som *ansökande part* om vattenverksamhet och myndigheten som *beslutande part* avseende nämnd verksamhet. Vidare stipulerar avtalet att Solna ska löpande hålla Länsstyrelsen informerad om projektets fortskridande samt samråda med Länsstyrelsen om den slutliga gestaltningen av våtmarken.

I det slutliga beslutet från Länsstyrelsen finns ett krav, för övrigt benämnt "försiktighetsmått":

- "För driftskedet ska en skötselplan upprättas i samråd med Länsstyrelsen."

Skälet till en sådan skrivning kan vara två:

- Solna har inte tagit fram någon skötselplan.
- Inga bidrag till Solna kan beviljas om inte det är klarlagt att förutsättningar finns att genom skötsel/förvaltning vidmakthålla åtgärden.

Det senare är att krav från Länsstyrelsen enligt ovan nämnda avtal. För att Solna ska få bidrag av Länsstyrelsen måste alltså Länsstyrelsen ställa fundamentala krav på Solna.

Det är synnerligen anmärkningsvärt att Länsstyrelsen samtidigt

- är part som beviljar ansöka
- är part som beviljar ekonomiskt bidrag
- är part som tar aktiv del i att vidmakthålla den åtgärd som man nyss beviljat och bidragit till.

Länsstyrelsen har redan i mars 2018 krävt följande uppgifter av Solna:

Bifoga ett förslag på skötselplan för våtmarken.

Som nämndes ovan kommer Länsstyrelsen ta aktiv del i att utforma en sådan skötselplan. Skälen kan vara:

- att Solna inte har förmågan att ta fram en skötselplan på egen hand eller att Länsstyrelsen helt enkelt fann den otillräcklig.
- att om ingen skötselplan finns får inte bidrag betalat ut från Länsstyrelsen till Solna enligt avtalet.

Länsstyrelsen har mars 2018 krävt av Solna följande uppgifter:

Ange vilka vattennivåer som våtmarken ska reglera mellan i aktuellt höjdsystem. Beskriv hur regleringen av vattennivån kommer att ske. Resonera kring om och hur våtmarken kan komma att påverka omkringliggande mark och grundvattennivåer.

Inga svar på dessa relevanta uppgifter är berörda i Länsstyrelsen beslut 2018-10-31. Skälen kan vara

- att Länsstyrelsen senare bedömde att uppgifterna inte var relevanta.
- att uppgifterna inte kunde besvaras av Solna på ett tillfredställande sätt eller saknades helt.

Det är anmärkningsvärt att just uppgifter om vattennivåer och påverkan på grundvatten nonchaleras. Dessa torde påverkan tidigare nämnda risker för ökade problem med mygg respektive skador på intilliggande byggnader och avloppsledningar. Om svaren är känsliga och det dessutom finns misstanke om jäv tas dessa fakta inte med i bedömningen.

Länsstyrelsen gav Brf Brunnsviken med flera möjligheter att yttra sig i frågan om vattenverksamhet och krävde in svar senast den 12 juni vilket såväl Brf Brunnsviken som andra föreningar och privatpersoner gjorde. Därefter händer ingenting förrän en handläggare (i Solna) den 20 september skrev ett "Yttrande över underrättelse" vilket skickades till Länsstyrelsen. Solna menar där att man tagit del av fem yttranden och bemöter dem genom bilaga benämnd exempelvis "Svar på BRF Brunnsvikens yttrande". Varken föreningen eller någon annan som yttrat sig fick ta del av dessa svar. Svaren offentliggörs istället nästan ordagrant i det beslut som handläggaren (på Länsstyrelsen) författar den 31 oktober. Handläggarens "Yttrande över underrättelse" läggs dessutom som bilaga till handläggarens beslut.

Är det en rimlig och rättssäker svensk ordning mellan å ena sidan kända sakägarna och boende som berörs, och å andra sidan handläggare vid två myndigheter där den ena är sökande och den andra är beslutande? Jävsfrågan bör prövas.

13 Ingen information till allmänheten

Kommunfullmäktige har fastställt styrande dokument som innebär att Solna kommuns kommunikation ska stimulera till dialog och delaktighet. Det innebär att staden ska tydliggöra beslut, beslutsprocesserna och möjligheterna att påverka. Det är ett rimligt krav att även detta projekt inom kommunen följer fullmäktiges beslut.

Brf Brunnsviken har i en skrivelse den 30 oktober 2017 till Solna kommun begärt att samråd ska genomföras. Syftet med dialoger och samråd är att hantera eventuell oro och osäkerhet hos bergshamrabor för förändringar, bredda perspektiven samt ta tillvara kunskap och nya idéer hos människor som bor i Bergshamra. Solna kommun har inte svarat på denna skrivelse. En reaktion på skrivelsen var dock att bjuda in till ett hastigt påkommet informationsmöte den 12 december 2017, vilket var ett steg i rätt riktning. Inbjudan till föreningen kom endast några dagar innan mötet och det saknades en bred och allmän inbjudan via etablerad kanaler som exempelvis lokaltidningar och kommunens egen hemsida. Vid detta möte visades olika skisser till anläggningar i fårhagen. Dessa skisser överensstämmer dock inte med den ritning som Länsstyrelsens fattat sitt beslut på senare.

Länsstyrelsen påstår i sitt beslut att information om den planerade våtmarken har funnits på kommunens hemsida sedan april 2017. Det är anmärkningsvärt att Länsstyrelsen ens nämnde det då

- sidan inte står att finna med en rimlig sökning på kommunens hemsida

- nyheten är för övrigt nu 19 månader gammal
- sidan innehåller endast texten "Under år 2017 påbörjas flera utvecklingsprojekt med insatser runt om i parken: Utveckla våtmarken norr om Tivoli och samtidigt förbättra dräneringen i Bergshamra koloniområde."

Det är minst sagt en väldigt knapphändig information till allmänheten för ett så pass omfattande projekt. Ingen annan information om denna våtmark ges på kommunens hemsida eller via tidningar.

Tekniska nämnden skriver i sin verksamhetsplan för 2018:

Ett viktigt led i det proaktiva kommunikationsarbetet för stadsmiljöverksamheten är att säkerställa att informationen på solna.se är välstrukturerad, relevant, begriplig, aktuell och gällande.

Det är anmärkningsvärt och eventuellt prejudicerande om Länsstyrelsen nöjer sig med denna mängd information till allmänheten inför beslut om vattenverksamhet. En verksamhet som dessutom enligt projektplanen syftar till att väcka allmänhetens intresse för natur.

Kommunfullmäktige har fastställt att Solna stads kvalitetsarbete ska medge att medborgare ska kunna ta ställning till hur stadens verksamhet fungerar och engagera sig i att förbättra den. Därmed ges medborgarna i Solna möjlighet att påverka den demokratiska beslutsprocessen. Istället ägnar sig projektet och handläggaren i Solna åt att försöka vederlägga och motbevisa medborgare (se exempelvis mail från handläggaren i Solna till handläggaren på Länsstyrelsen den 8 november 2017).

14 Slutord

Att Solna stad går rakt emot sina egna styrande dokument och att ansökan för de planerade dagvattendammarna/ våtmarkerna i princip helt saknar riskanalys och negativ konsekvensbeskrivning för grannfastigheter och boende i området väcker farhågor och mycket stor oro samt obehag inför risken att dessa negativa konsekvenser är högst avsevärda och långt större än vad samtliga grannfastighetsägare och boende i området ska behöva acceptera.

Naturligtvis vill medborgare värna miljö och vattenkvalitet i Brunnsviken men också att förtroendet för kommunen, och Länsstyrelsen, upprätthålls. Ett långsiktigt avsevärt bättre sätt att förbättra närmiljön, skapa engagemang och väcka allmänhetens intresse för natur är att visa delaktighet och öppenhet från kommunens sida.

Föreningens grundläggande ställningstagande från tidigare brev kvarstår, nämligen

- Att föreliggande beslut om anmälan om vattenverksamhet ska upphävas och återremitteras.
- Att Solna kommun ska avkrävas en samlad och entydig beskrivning av all planerad vattenverksamhet i området. Syftet är att kunna bedöma verksamhetens art, omfattning, miljöeffekter och påverkan på närliggande fastigheter. Denna beskrivning ska sändas till samtliga berörda fastighetsägare och allmänheten ska informeras med krav på *tydlighet, delaktighet och öppenhet* där medborgare ska ges goda möjligheter att påverka sin närmiljö.

- Att Solna kommun avkrävs samråd om förändringar som berör närområdet med eventuella framtida våtmarker och dagvattendammar.

Om kommunen och/eller Länsstyrelsen önskar mer underlag inför kommande verksamhet kommer Brf Brunnsviken att bidra med sådant, givet att tid ges för nödvändig styrelseberedning och beslut inom föreningen.